

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկան 712 . . . Թր.
Վեցամսեայ 6 . . .

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Թր.

Վեցամսեայ . . . 7 . . .

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տոյս
Վեցամսեայ 1.50 . . .

ԿԱՆԻՍԻՆ

Մանուկան տողը
20 սանթիմ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journal

„Iraouunk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иразункъ

ВАРНА

Գրութիւնք եւ լին
տրուիր

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔ ԶԱԲԹ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՊԵՏՈՆԱԿԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԱԻԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՅԵՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հայ Յեղ. Միութեան վառ-
նայի Թանձնախումբս կողմայ
ներկայիս յայտնել ի գիտութիւն
ընդհանուր Հայ հասարակութեան
որ, ըստ մեր նախորդ յայտարա-
րութեան, որ հրատարակուեցաւ
«Իրաւունք» ի 22 համարով և որիչ
թերթերով, որով կը յայտնէինք
թէ Հայ Յեղ. կուսակցութիւնն
ընդհանուր նպատակով յեղա-
փոխական ընդհանուր քօնկրէս
մը կազմելու համար մօտ ժամա-
նակի մէջ այդ կուսակցութիւն-
ներու Միութեան կողմէ հրաւի-
րագրեր պիտի ուղարկուին, այդ
խոստացուած և յայտարարուած
հրաւիրագրերը ուղարկուած են
Մարտ 30 ին

Բօնկրէսի մասնակցելու հրա-
ւիրուած են Հ. Յ. Գաշնակցու-
թիւնը, Հին Հնչ. կուսակցութիւ-
նը և նոր Հնչ. կուսակցութիւնը
Հայ Յեղ. Միութեան համագումար
ըլլալով որ ասով կատարած կ'ըլ-
լայ իւր գէպի Հայրենիքը ունե-
ցած պարտականութիւններէ մին,
յոյս ունի որ հրաւիրուած բոլոր
կուսակցութիւններն ալ անխտիր
նկատի առնելով ինդրոյն մեծ
այծմէութիւնը, և անյետաճգի
անհրաժեշտութիւնը Հայրենիքի
փրկութեան տեսակէտով, չը պի-
տի թերանան իրենք ևս կատա-
րելու իրենց հայրենասիրական
ազգային այս բարձր պարտա-
կանութիւնը. դրականապէս անձա-
ր պատասխանելով մեր հրաւիրա-
գրերը ու փութալ որոշուած
ժամանակին ու վայրին կազմել
այդ բոլոր Հայութեան կողմէ
բաղձացուած Բօնկրէսը հասնելու
համար ընդհ. Հայ Յեղափոխա-
կան ցանկալի Միութեան

Հ. Յ. Միութեան լիայոյս է
որ այս օգտակար ձեռնարկը յա-
ջողութեամբ գլուխ հանելու հա-
մար, ժողովուրդը ինքը ևս չը
զլանայ իւր բարոյակոտն աջակ-

ցութիւնը չհորհել մեզ

ի գիտաց Հ. Յ. Միութեան
ը պատգ. ժողովոյ որոշումով
Վառնայի Թանձնախումբ

1904 Ապրիլ 16

Վառնա

ԵՐԵՎԱՆԹԸ

Քաղաքիս երկու նորընտիր
ազգ. մարմինները, թաղականու-
թիւն և հողաբարձութիւն, օրի-
նակելի համերաշխութեամբ մը
ձեռք ձեռքի տուած խանդ ի
սիրտ կաշխատին ու կը տքնին
տարիներէ ի վեր Վառնայի ազգ.
հաստատութեանց վրան ծածկող
սև քողը իսպառ անհետացնելու
ժողովուրդին համակրանքը
վայելող երկու պաշտօնական
մարմինները կարճ ժամանակի
մը մէջ փորձով ցոյց տուին թէ
գիտին իրենց վայելած համակ-
րութիւնը արդիւնաւորապէս ազգ-
ծածել յօգուտ ազգային հաստա-
տութեանց: Ս. Զատիկի առթիւ
միայն իւրաքանչէ 1200 ֆր. ի կա-
րէնը գումար մը գոյացնելէ
յետոյ, ստիպուեցան, ազգ. սնու-
կի սնանկութիւնը դարմանելու
համար, թատերական երեկոյթ
մըն ալ սարքեր տոմսակները
անձամբ վաճառելու տաղտկալի
գործն ալ իրենց վրայ առնելով
Հաղար ֆր. ի չափ գոյացած
հատոյթը՝ որ քաղաքիս մէջ ոչ
մէկ թատերական երեկոյթ չէ
տուած, պերճաւոր ապացոյց
մըն է երկու նորընտիր մար-
միններու վայելած համակրու-
թեան և շուրջած աշխատու-
թեան:

Երեկոյթը սր տեղի ունցաւ
Հինգշաբթի իրիկուն նարժմա
հայ թատերական խումբին կող-
մէ Օթէլլոյն կը ներկայացնէր
Սրահը դրաւող հոծ բազմութեան
մէջ չենք կարծեր գտնուած ըլ-
լային մարդիկ որոնք անկէ աւե-
լի կատարեալ աւելի յաջող
ներկայացում մը ակնկալէին
Պուլկարիոյ սահմաններուն մէջ:

Այս Օթէլլոն՝ յանձին պ. Պա-
պանին, Տէգլոմոնան՝ յանձին
Տիկ. Յակէբեանի և Եակօն՝ յան-
ձին պ. Երամեանի կատարելա-
պէս կենդանացած էին, մեր իսկ
սպասածէն աւելի: Պ. Պապանի
փորձ գերասանի և Տիկ. Յակոբ-
եան ընդունակ գերատանուհի
մը յատկութիւնները վաղուց ի
հանգէս բերած էին. իսկ Երա-
մեան իր Եակօի դերով կատարե-
լապէս ապացոյց թէ իրեն ալ
արուեստագործի ձիրքեր վերա-
պահուած են, զորս արտացոլա-
ցուց այս առթիւ:

Թաղ - Հողաբարձութիւնը գը-
նաճառելով երեկոյթի կատարե-
լապէս յաջողութիւնը, վայրկե-
նական կարգադրութեամբ, ժա-
մացոյց պ. Պապանի և զար-
դասեց մը տիկ. Յակոբեանի ըն-
ծայցի:

Ստոյգ ազգիւրէ կ'իմանանք
նաե թէ կարող մը թատերասէր
երիտասարդներ նախժատա խում-
բին գոյութիւնը պահպանելու
նպատակաւ նախաձեռնարկ եղած
են Օթանգալ ընկերութիւն մը
կազմելու ամսալմարով, որմէ
գոյացած գումարը խումբին նեղ
պարագաներուն պիտի յատկանայ:
Սրտազին կը շնորհաւորենք
թէ ազգ. պաշտօնական մարմին-
ները իրենց անձնուէր ջանքե-
րուն համար թէ նախժատա խումբին
անդամները իրենց յաջողութեան
առթիւ և թէ թատերասէր երի-
տասարդաց օժանդակ խմբակը
իր գնահատելի նախաձեռնու-
թեան տեսակետով:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մ. Արեւելքի պատերազմով Ռուսիոյ
զբաղեալ և ժառանգ ընկճուած ներ-
կայ վիճակը Պալանեան երկիրներու
սլաւ տարբեր մի քիչ աւելի խոհա-
կանութեան հընդհանրութեան մըցը:
Պուլկար իշխանապետութիւնը որ
պահ մը, ազատական նախադրու-
թեան օրով մանաւանդ, մակեդոնա-
կան խնդրոյն առթիւ, արկածախնդ-
րական քաղաքականութեան մը անձ-
նատուր եղած էր և իր փոքր բայց

լաւ կազմակերպուած բանակին և Մա-
կեդոնացի յեղափոխականներու ուժին
կոթնած արհամարել կը ձեռացնէր
Դրան պահանջկոտութիւնները, յան-
կարճ իր ուղղութիւնը փոխել ստի-
պուեցաւ ուստի ճազօնական ինդրոյն
հետզհետէ ծանրակշիւ հանդամանքներ
ստանալէն սթափած: Երբէք պարզ
զիպուած ի մը պէտք չէ վերադրել
ոռւաստէր ճանքով իրենց նախարա-
րութեան անկումը ու Սթանպուլու-
փութներու գործի գլուխ կոչուիլը:
այս փոփոխութիւնը Ն. Ա. Բարձր.
Իշխան Ֆէրիտիանի հեռատես դիւա-
նադրութեան կը պարտինք: Այդ փո-
փոխութեան անմիջապէս յաջորդեց Մ.
Նաչովիչի-ըստ ոմանց միակ թրքասէր
Պուլկար գիւնադէտին: Կ. Պոլսի դը-
կուիլը, Դրան և Սօֆիայի կառա-
վարութեան միջեւ խաղաղ համաձայ-
նութիւն մը գոյացնել ջանալու պաշ-
տօնով, ինչ որ աւաջին օրէն իսկ ոռւս
կառավարութեան շատ հաճելի չը
թուեցաւ և ասոր կողմէ դիտողու-
թիւններու իսկ դուռ բացաւ. բայց
բանակցութիւնները շարունակուեցան
և պուլկար իշխանապետութիւնը զի-
ջաւ իր սահմաններուն մէջ Մակեդո-
նացի յեղափոխականներու և խումբե-
րու շարժումները զսպել, յանձնա-
խումբերը ցրուել, պուլկար քաղա-
քական յանցաւորներուն որոշ պաշ-
մաններու տակ ընդհանուր ներքու
հրատարակելու սակարկութեամբ:

Այսօր այս համաձայնութիւնը կա-
յացած և պայմանագրութիւնը ստո-
րագրուած է երկուստեք. որով Ռ. և
սիրոյ ներկայ բազմաթիւ օրերուն,
պուլկար կառավարութիւնը Թուրքիոյ
մէջ իր շահերը ապահովագրած եղաւ
լաւաղոյն օրերու թողլով իր սահման-
ները ի վնաս Թուրքիոյ ընդարձակե-
լու ձգտումները:

Գալով Պուլկար-Մակեդոնացի
յեղափոխական կազմակերպութեանց՝
անոնց պետերը, զեռ քանի մը ամիս
առաջ, երբ տակաւին Ռուս-Ճաբոնա-
կոն պատերազմը չէր սկսած, յայտա-
բարած էին զարնան աւելի մեծ ու-
ժերով ապստամբական գործողութեանց
վերականգնելու բայց պատերազմը բացուե-
լուն պէս, անոնք հարկ տեսան յայ-
տարարել թէ իրենք նոր ծրագրուած
բարենորոգմանց գործադրութեան պի-
տի սպասեն, մինչդեռ քիչ առաջ այդ
ծրագրին ոչընչութեան դէմ կը բողո-
քէին ու սպառնալիքներ կը տեղացնէին.
որովհետեւ այն ատեն Սլաւ ցեղերու
մեծ պաշտպանին և սպառաբարին
ձեռքերը ազատ էին նեղ պարագայի
մէջ զիրենք կորուստէ փրկելու համար:

Պիկերատի մէջ ալ գործերը տար-
բեր կերպարանք ստացան այս վերջերս
Սեբաստիոն Բէթր Ս. Թագաւորը վերջա-
պէս հարկադրուեցաւ իր պալատէն
հեռացնել արքայապան սպաներու
վտանգը որ զինք շրջապատած էր
Գահակալութեան առաջին օրէն ի վեր
եւրոպական արքունիքներու այս պա-
հանջումը գրեթէ անխելի կը մնար
նոր թագաւորէն որ ինքզինք երախ-
տապարտ կը զգար այդ արքայապան
զօրակներու խուճկին։ Բայց վերջի
անգամ, այլեւս Բեզերպուրկէ պաշտ-
պանութիւն գտնելէ յուսաբել, Բէթր
թագաւոր ստիպուեցաւ իր պալատը
մաքրել ոճրագործներէն, խոտանալով
նաեւ նոյն մաքրագործումը ընել բա-
նակին մէջ։ Թագաւորին այս համա-
կերպութիւնը համաշխարհային մամու-
լին միտման համակրութեանը արժա-
նացաւ։ Պիկերատի Գոնաղին հետ
յարաբերութիւններն իւզող պետու-
թեանց դեպքանները անմիջապէս ներ-
կայացուցին իրեն պաշտօնական
թուղթերը։

Հայաստանի մէջ Թուրք կառավա-
րութեան լրջօրէն զինուորական պատ-
րաստութիւններ տեսնելու լուրը կը
հաստատուի Պէրլինէն ապրիլ 21 թը-
ռականաւ քաջուած հեռագրով մը այս-
պէս։

«Պէրլինէն Թակիպլարի Պոլսէն կը
հաղորդեն թէ՝ Էրզրումի մէջ լէտիֆի-
րու պէնքի տակ կոչուելը՝ զոր ինք
Ֆախապէս տեղեկագրած էր եւ պաշ-
տօնապէս հերքուած, հիմա կը հաս-
տատուի Հայաստանի մէջ գտնուող
ոռուական հիւպատոսներու տուած
լուրերով։ Դուռը այս շարժումը կը
մեկնէ իրեն անհրաժեշտ Հայոց մէջ
աճող խռովութիւնները զսպելու հա-
մար։ Սակայն ոռուական դեպքանա-
տան մէջ սա կասկածը կայ թէ՝ Թուր-
քիս Անգլիոյ ոտնակներէն զրդուած
միջոց կը ջանար իւր Ռուսական սահ-
մանագլուխի պահակազուգները զօրա-
ցնել, ինչ որ, իրազդեցելու համար
ներկայ ժամանակը նպաստաւոր նկա-
տուած ըլլալու է։

«Ռուս գեապանը, Ջինսօլիէզը խիստ
կերպով ըողոքած է եւ Սուլթանը ա-
նոր հանդարտեցուցիչ հաւաստիքներ
տալու համար զրկած է իր սենեկա-
պաններէն երկուքը եւ արաքսին գոր-
ծոց նախարարը։»

Այս լուրը կը հաստատուի Պոլսէն
ապրիլ 22 թուականի թվերն ստացած
մէկ հեռագրով։

Թանը նաեւ հետեւեալ հեռագիրը
հրատարակած է

«Պոլս Ապրիլ 24. —

Ռոսիոյ գեապանը շոր դիմում մը ը-
րաւ Դրան Մշոյ մէջ զօրքերու համա-
խմբման եւ մեծաւ մասամբ Դիւրդիւ
բաղկացեալ նոր զօրաբաժին մը կազ-
մուելու մասին, որուն Հայոց դէմ
ըլլալը յայտնի է։»

Ինչպէս կը տեսնուի այս հեռա-
գրերու բերքն, թիւք կառավարու-
թիւնը մէկ դնակով երկու թռչուն
որսալու առիթը գտած է, մէկ կողմէ
թէ՝ Ռուսիոյ սահմանին մօտերը նոր
զօրաբաժիններով ամրացուցած կ'ըլլայ,
թէ միւս կողմէ Սասնոյ Հայոց շար-
ժումը պատրաստակ դնելով Ռուսիոյ
գեապանին հարցապնդումներէն կը խու-
սափի եւ Հայերը ցրուել ու ջախջա-
խելու ծրագիրը կը դրոճադի։

ՌՈՒՍՍՏՈՒՄԸ ԿՈՎԿԱՍՍԻ ՄԷՋ

Նաւակ Ս. Բեդերսպուրիէն

Ահաւասիկ ուրիշ օրինակ մը։
Պաշտօնական Յանձնարարումը դի-
պլոմատի փոքրիկ եկեղեցւոյ մը
դրան առջեւ կը հասնի յանուն
օրէնքին եւ ն. վ. Կայսեր։

Հոգեւոր իշխանութեան ուղ-
ղուած հետեւեալ պաշտօնական
յայտարարութիւնը, զոր բառ-
աւ բառ կ'օրինանենք, խիստ
լաւ կը պատկերացնէ տեղի ու-
նեցած տեսարանը։

«... քաղքի հայոց հոգեւոր
իշխանութեան

«Ս... դեղի Տէր Յակոբ քահա-
նային ներկայացուցած յայտա-
րարութիւնը

1 Հոկտեմբեր 1903

Ձեր թիւ 2294 հրամանին հպատա-
կելով, կը փութամ ձեզ իմացունել
թէ ինչ կերպ վարուեցաւ ոռու կա-
ռավարութեան ներկայացուցիչը մեր
եկեղեցւոյ ինչքերը գրաւած ատեն։

Գլխաւոր կառավարիչը Լիվիցքին
եւ իր օգնականը Կիշիւով, իրենց
հետ ունենալով Յանձնարարումի ան-
գամ Ձէպուրի եւ քանոն հինգ զին-
ւորներ, զի դապետին առաջնորդու-
թեամբ գերը մօտն, առանց առա-
ջուց մեզ իմացունելու։ Մեր Ս. Թա-
թէնս եկեղեցւոյն դուռը խորտակե-
ցին եւ հրամայեցին եկեղեցւոյն բանա-
լին յանձնել, որուն համար պէտք
եղաւ աւագ երէցին ներկայութիւնը։
Մարդ զրկեցինք, կանչեցինք զ՝
«Ես, հոգեւոր իշխանութեան ամենա-
յետին սպասաւորս, ըսաւ նա, իմ
տէրս ունիմ, երբոր անկէ (այսինքն
Ձեզմէ) հրաման ընդունիմ, այն ատեն
միայն ամեն բան կ'ընամ յանձնել ձեզ
ապա թէ ոչ ոչինչ։»

Իսկ գլխաւոր կառավարիչը Լիվից-
քին սկսաւ մօրակի հարուածներ տե-
ղացունել եւ միեւնոյն ժամանակ այդ
հարուածներուն բացատրութիւնը տալ
հետեւեալ խօսքերով։

«Դուք, չուն Հայեր, այն ամեն
սաակներ, զոր մինչեւ հիմա կուտայիք
եկեղեցւոյ անունով, ձեր Էքզիստեն-
ցիայի կուսակցին դայն։ Անոնք կը
գերնան, իսկ դուք խեղճ կը մնանք
եւ չէք գիտեր մինչեւ անգամ թէ ինչ
կըլլայ այդ տրուած ստակը։ Բայց
այսօր ոռու բարեացակամ (.) կառ-
վարութիւնը ձեր բարիքն ուղեկով,
իր վրայ կ'առնու ձեր եկեղեցւոյ ելի-
մտացոյցը կ'անտարբեր։ Իսկ դուք
հասարակ ժողովուրդներդ, չէք ու-
ղեր ոչինչ հասկնալ։ Դուք կ'երեւա-
կայէք կամ լսեցիք թէ, թէ ոռու
կառավարութիւնը կուզէ՝ ձեռն խել
ձեր կրօնքը եւ ձեր արարողութիւն-
ները, եւ այսպէս ձեզ ինչ կրօնքին
դարձունել։ Բարեօրոշման մէջ այդ»

Հայերէն մէկը Սասուր անուն
կ'առավարէին պատմասկանց ըսելով
«տիար կառավարիչ, մենք մինչեւ
հիմա մեզ ամեն հրամայումը կատա-
րեցինք, տուրքերը եւ հարկերը վը-
ճարեցինք առանց ոեւէ ընդդիմու-
թեան, իւր աշխարհական իշխանու-
թեան հրաման նկատելով այդ։ Բայց
այսօրուան հրամանը կը վերաբերի ա-
ւելի հոգեւոր իշխանութեան, որուն
միայն պարտիք հնազանդի։»

Այս խեղճն ալ իր կարգին գահա-
կոծուեցաւ եւ նախատուեցաւ։ Ձին-
ւորներուն հրամայուեցաւ բազմա-

թիւներ ցրուել անողորմաբար հարու-
ածներ տալով ալ ու ձախ։ Գիւգա-
ցիք որոնց մէջ ահաբեկեալ կ'ենէր եւ
տղաք ալ կային, սկսան փախչիլ
եւ ցրուիլ։ Լիվիցքին սկսաւ անգը-
թաբար ծեծել գիւգապետը եւ գիւ-
գեղեցը ու բանալին բռնութեամբ պա-
հանջել անոնցմէ։ Անգրէստեան քա-
հանային երէցիկը, չը կրնարով դի-
մանալ տեսնելու երէցին այսպէս դա-
նակոծուիլը, զնաց տուեհն առաւ
բերաւ բանալիքը։ Դուռը բացին ու
արձանագրեցին եկեղեցւոյն ինչքերը
որոց գումարը կը հասնէր ընդ ամենը
36 քոբէկի, ոչ աւելի ոչ պակաս։

Այս անգին գումարը արձանա-
գրելէ յետոյ, գլխաւոր կառավարիչը
հարցուց թէ արդեօք անշարժ կալու-
ածներ չունէինք։ Կատասխանե-
ցինք որ բան չունէինք։ Եւ իւրօք ալ,
մեր եկեղեցին ուրիշ ու եւէ կալուած
չունի։

Երեք կամ չորս օր ետքը սեպտեմ-
բերի 8 ին, ուրիշ չորս անձեր եւ ես,
Դատարանը կ'անուանեցանք մեր ստո-
րագրութիւնները տալու համար մեր
ազատ կամքով։ Կոն ներկայացանք,
հրամանը լսեցինք եւ յայտարարե-
ցինք որ չենք կրնար անոր հպատա-
կիլ։

Թշնամանող խօսքերով յափշտակե-
ցին զիւրապետին կիւրքը, եւ միւզ ըս-
պառնացան հեռաւոր երկրներ արտ-
րել, ոռու կառավարութեան չհնազան-
դած ըլլանու համար, յետոյ Դատա-
րանէն դուրս հանեցին մեզ։

Այսպէս եղաւ մեր եկեղեցւոյ կա-
լուածներուն յափշտակութեան գործը

(ստորագրութիւն քահանային եւ
աւագ քահանային)

(Բրո Արմէնիս)

ՄԻԹԻՆԻ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐՈՍ

Միթինի. — Ձատկի կիրա-
կին, պատարագէն ետքը, Աղեք-
սանդրիոյ Հայոց եկեղեցիին մէջ
մեծ միթինի մը տեղի ունեցաւ
Հունանի կոտորածին առթիւ ընդ-
նախագահութեամբ Ձէյթունցի
Գեր. Տէր Բարթոլոմէոս վար-
դապետին։ Տեսար. Ս. Օհանեան,
Մ. Տառնտեան եւ Մ. Շատախցե-
ան կարգաւ ատենախօսեցին։
Առաջին ատենաբանն առաջար-
կեց դիմում ընել եւրոպական
Պետութեանց խնդրելով որ կո-
տորածներու վերականգնումը արգել-
ուի Տիար Օհանեան յարեց թէ
մասնակի եւ անխորհուրդ շար-
ժումներով կոտորածներու պատ-
րուակ հայթայթելէ զգուշանալու
ենք։ Տիար Տառնտեան ընդու-
նելով հանդերձ Պետութեանց
դիմում ընելու պէտքը հանդու-
յայտեց որ սխալ եւ անիրաւ է
կոտորածները յեղափոխական
շարժումներուն վերագրել եւ թէ
միակ եւ բացարձակ պատասխա-
նատուն Սուլթան Համիտն է։ Իսկ
Տիար Շատախցեան բոլորովին
աւելորդ նկատեց Պետութեանց
դիմում ընել քանի որ մինչեւ
հիմա եղած դիմումներէն ու եւ
օգուտ չէ տեսնուած։ Հունանի
կոտորածին պատճառը Անդրա-
նիկի խուճիկին վերագրեց եւ ա-
ռաջարկեց որ միջոցներ ձեռք

առնուին կամ յիշեալ խուճիկին
յարձակումները դադարեցնել տա-
լու կամ օգնութիւն հասցնելով
զայն աւելի ստուարացնելու։

Պարզուած ընդհանուր տե-
սութիւններուն մէջէն Տիար
Տառնտեան քուէի դուռ Պետու-
թեանց դիմում ընելու խնդիրը
միայն, ինչ որ բացարձակ մեծա-
մասնութեամբ ընդունուեցաւ։
Անմիջապէս հեռագիր մը քաջ-
ուեցաւ Մեծ Պետութեանց ար-
տաքին դոճոց նախարարներուն
խնդրելով անոնց միջամտութիւ-
նը հայկական ջարդերու վերսկը-
սումը արգելելու համար։

Միթինի Յանձնաժողովը
նոյն օրը եկեղեցիին մէջ հան-
դանակութիւն կատարելով 35
անդ. ոսկի հաւաքեց, հանդանա-
կութիւնը տակաւին կը շարու-
նակուի։

Կիմանանք թէ Դահիբէի
մէջ ալ նոյն նպատակաւ մեծ
միթինի մը պիտի գումարուի որ
միջազգային հանգամանք պիտի
ունենայ։

ՊԱՐՏԷՋ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԲՐՈՎԱՏԻ 9 Ապրիլ

Ռուսուք հրատարակուող հայ
թերթի մը մէջ ուրախութեամբ
կարգացինք Լօզանի մէջ տեղի
ունեցած հայկական յաջող երե-
կոյթի մասին, որ խոր սպաւո-
րութիւն թաղուցեր է ներկայ
դառնող թէ՝ օտարներու եւ թէ
հայերու վրայ։ Մահաւանդ Պ
հանդիսատեսը շատ ուրախացեր
է երբ տեսեր է տեղւոյն Ռուս
եւ Հրէայ օրիորդները թեւ թե-
ւի տուած պօրեր են հայ օրի-
որդներու հետ եւ համակրութեան
ցոյցեր են ըրեր Հայերուս
իւր թէ սա մեծ ապացոյց մըն
է եղեր ներկայի եւ թէ ապա-
զայի համար թէ՝ Ռուսներ Հրէա-
ներ եւ Հայեր ձեռք ձեռք տը-
ւած պիտի ջնջեն Ռուսիոյ մէջ
տիրող ներկայ Ռեժիմը։

Ձարմանալի չէ որ Պ. հանդի-
սատեսը ոռու եւ հրէայ օրիորդ-
ներուն մեջ հետ համամտութեան
պատճառաւ ուրախացեր է։ Բայց
երբ նկատեց թէ մենք Հայերս
մեր մէջ անհամաձայն ենք,
ստանապատիկ աւելի տրտմիլ
պէտք չէ։ Եւ այս տիւրը վիճա-
կին դարման մը տանելու հա-
մար հարկ չէ՞ որ նախ մենք
մաք մէջ միանանք եւ յետոյ օտար
ազդերու հետ Միթէ կարելի՞ է
որ իր մէջ միութիւն չունեցող
ազգ մը օտարներու հետ միանա-
լէ օգտուի։

Ձարմանալի է որ երբ առ-
աջ տաճկահայաստան պիւնի
մէջ կը լողայ եւ բանտերը հայե-
րով լեցուն են, այս վիճակի

յիւր գումարանիսլարընա պիւր գաշ հարապ սէֆինէլէրի սըբարըշ իտիւ մէքտէ օլմասընտան պահալէ՝ Ա- ժանս Պիւլիւր չու եօլտա պէյա- նը քիւնըն եէնի վաբօրլար սըբա- րիշ վէրմէսի տօնանալը իբմալ իթմէք արգու վէ մագսէտինէ համլ օլընմամալը՝ իլլա եճնէպի ելլիւրին քէնտի ֆապրիգա- ւարընա իշ թէտարիգ իթմէք ի- չին զայլէթլէրինէ համլ օլըն- մալը տըր»

—Իզմիւր եռնան գօնսօլտընըն սէրքեաթիպի Մ . Տէլիանիս պազը վէրկիլէրի էօտէ Ռէյէն Բոււլարըն գաբանմըշ օլան տիւ- քեանլարընը ալմագ իսթէմէսի իւզէրինէ՝ թիւրք ասքէրլէրի վէ գօնսօլտ գալմալարը պէյ- նինտէ պիւր միւստտէմէ վուզու պուլմուշ վէ Մ . Տէլիանիս իսա- ֆիֆէէ եարէլէնտիկինտէ առքէր- լէր իւզէրինէ աթէշ իթմիշ օլ- մալէ, իքի գալմալարը իլէ պէ- րապէր տէրտէսթ օլընմըշլար ֆապաթ Ֆրանսըզ գօնսօլտընըն միւտալէսի իւզէրինէ ազ վա- գըթ սօնրա սէրպէսթ պըրագըլ- մըշլար :

Իշպու վագաատան տօլայը Սթանպօլ Եռնան էլլիսի Պազը Ալիտէն թարգիյէ թալէպ իթտի վէ պու տալի իշի թահգիդէտէն սօնրա իգթիֆա վէրլէնէկիւնի վատ էյլէտի :

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Թօրիտան իշար օլընտըղը իւզըէ, Եալու չայընտա վագը Ուիկան նամ առալը Բոււլար թագվիյէ իտուպ, ըրմագ իչինտէ տալի թօրբիլէր գօյմուշլար :

—Ինյիլիզ կագէթալարընտան «Տէյլի Մէյ» ին վէ «Տէյլի Նիւ- սին» մուսպիլիլէրի մախսու վա- բօրլարը իլէ Բօրթ Արթուր ա- չըգլարընտա կէլինմէքտէ իքէն իքինէի տէֆտ օլարագ րուս թօրբիլ վաբօրլարընտան թու թուլարագ, թահօրրի օլտըզ- աան սօնրա պըրագըլմըշլար :

—Լօնտօն 15 Ապրիլ —Եալու ըր- մալընա եագըն պիւր պէօլիւր Բոււլար վէ պիւր ալայ ճարօնլը- լար պէյնինտէ պիւր միւստտէմէ վուզու պուլմուշ օլմալը Բոււ- լարըն պէօլիւր թէլէֆիյալթլէ կէրի չէքիլմէլէրինի հալմաթի- տիսի թօրթիտան թաաթիգ օլը- նըյոր :

—Իէլիլի նամ Չին էյալէթլինի գըալ վէքիլի Բուիտանըն բրօ- թէսթի իւզէրինէ, Մանչուրիա սինօրը ճիհէթինտէ Չին ասքէր- լէրին գօմանտանընա պիւր է- միւրնամէ Բօլայուպ, պի թա- րաֆըզ չարթլարընա րէայէթ իթմէսինի էմլ իթմիշ վէ աքի- հալտէ գաֆալը քէսիլէնէկիւնի իսթար էյլէմիշ տիւր :

—Իէլէրսպուրկ 15 Ապրիլ —Պալթիք տօնանմալընըն Ագսաի Եարգա կէօնտէրիլմէսինի պահ- րիյէ մէնլիսի թահթը գարարա ալտը վէ Բօրթ Արթուրտա վէ Վլատիլսթօքտա քէօմիւր թէտա, իքի իշին պիւր սինտիքա իլէ գօնքուրաթ ազթ իթտի :

—Միլթէվէֆա Մագարօվըն եէ- րինէ թային օլընան ումիւրալ Սկրիտիլ Սէվաոտաբօլ թարիգի իլէ Ագսաի Եարգա կիթմէք իշին Բօլա չըգմըշ տըր :

—Իէլէրսպուրկ 14 Մուքտէն- տէն պիլտիլիլի իւզըէ, պիւր ֆըրգա ճարօն ասքէրի Վիլուսըն

չիմալ ճիհէթինտէն Եալու ըրմա- ղընը կէլմէք հաղըրըլընտա իքէն, Բոււլար քէօրբիլի Եըզ- մըշլար, ֆագաթ ճարօնլըլար ճէնէպ ճիհէթինտէն գալըզ- քէօրբիլիլիլ թէքրար ըր- մագտան կէլուպ Ֆուսուլարա գար- չը Եիւրիւմիլէր իտէտէ Բոււլար անլէրի կէրի սիւրմիլիլէր :

—Իքի ճարօնլըլար Չինլի տի- լէնի էլպիսինի կիլինուպ Բուս ո մուլ գօնանտանը Գուրօ- պաալիլինի Նուշլանքա կիթալիլի էնանտէ, անը գաթիլ իթմէք էֆ- քեարը իլէ, Եանրնա եագլաչըր- լար, ֆագաթ պիլիսի էլինի էլ- պիսինիլի ալթընա կէօթիլարտի- կի րատէտէ Գուրօպաալիլինի չէզ- տինտէ պուլընան գալագլար տէրնալ տիլէնիլի եէրէ աթտը- լար Իքիսինտէ տալի պըշպըլար պուլմուշլար :

—Թօքիօ 12 մալտ —Կէնչան- տան պիւր թէլիլիլաֆա պ նալին Վլատիլսթօք տօնանմալընտան Յ առտէ րուպ գըուագէօրլէր կէնչան լիմանընտա կէօրիւնապ Կօկմարու նամ ճարօն վաբօրընը ղարգ իթմիլլէր :

Բ Ո Ի Ս Ի Ա

Իէլէրսպուրկ 14 Ապրիլ —«Տիւն սաաթ 4 տէլ» վարչալտա ժանտարմա գօմիսէ մուալիլի վէ սէր խաֆիէ մուալիլի վէ տիլէր իքի բօլիս Տօօրքի սօքալընտա պիւր խանէյէ կիլէնէքլէրի էու- նատէ պըշպ վէ րէվօլէրլէրլէ սիլհալը պիւր պէօլիւր էհալիտէն թաագիպ օլընուպ, իքի մուտ- վիլիլէր գաթիլ օլընտըլար վէ իքի բօլիլէր եարէլէնտիլէր էհալի- տէն 4 քիլի տէրտէսթ օլընտը լար» :

Տ Ո Ւ Ի Լ Ի Է

Ֆէխամ. Բրէնո Ֆէրտինանտ հաղըթլէրի Չարչալպա ազչա- մը Ելքսինօկրատ սէյֆիլէսին- տէն Սօֆիայա միւթէվէնիհէն հարաքէթ իթմիշ վէ Բէրչէնպէ սապահը եէթիլիլի տիւր :

Բրէնո հաղըթլէրլինի նալիէ- հան Սօֆիայա ալտէթ իթմէլէ- րի, պազը կագէթալարըն զաննը- նա պիւնան, Բարիս օմմանլը էլ- չիսի Միւնիւր բշչանըն Սօֆիայա կէլուպ՝ Սուլթանըն պիւր մէք- թուպլընը Գէնտիլէրինէ թագաթմ տէնէկիլի մէքալթիլիլէթի վար- ըմըշ :

—Պուլիպ լանայիլի պու սէնէ Մայիս պիւրտէ պաշչալուպ իւշ կիւն տէվամ իտէնէք տիւր, հէր նէլ հայլանաթ, նէպաաթ վէ էմթաա խիլ ու իթաալը, նագլիլի- սի վէ թիւճարանըն թէայիլիլ վէ մուաֆհապսը իշին՝ Պուրիպ պէլէտիլիլի լալըլմ կէլին թէտ- պիլիլէր իթթիլապ իթմէքտէ տիւր :

ԼԼՄՆԻՏԱ Գ. ԲէթրՈՂՆՊԵՅ

Ն Պ Ա Ր Ա Վ Ա Ճ Ա Ռ

Ա . ուղիսի ուսիկանաւն զսկ

Այս նորահաստատ միջնակցի մէջ կը գտնուին ամեն տեսակ նպարդէն, ի մասնաւոր ընտիր ձիթալիլ, աճառ իւ ալլը, օրոնք հրապարակի գրքերն 100 ին 10, 15 աւելի աճան կը ծա- խուին : Ապրանքի մաքրութիւնը եւ գնեկու աճանութիւնը հաստատուու համար կը բաւէ անդամ մը փորձել :

5-1

ՄՐԱՀ ՍԱԷՏԻՆԷՆԻԷ

Նոտէֆտա խաւար վալը գիշեր պիտի ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով ՃիւրթՈՒՏԱ Միծաղաչարթ զաւչա մը Հաճի Յակըբի կողմանէ

Одговоръ А. Курбетянъ

п"Взвѣчатицаиность" — Варна.

ուածքներ ըրիք Տր. Բլարքի գրքէն եւ ըսիք թէ այն գրքը կարողացողներ եւ անոր վարդապետութիւններն ընդունողներ շատ կան իսկ ինչ Զիւրայգ րաւածը փաստ ո'է Տր. Բլարքի ուղիղ ըլլալուն, Չէ՞ք գիտէր, որ Շթրաուսի, Ռընանի, եւ այժմ Ռիչլի, Հարնաքի անըրիտոնէալիսն զրուածքներն ալ տառնեակ հաղարկելով ապուկցան եւ տարած- ուեցան եւ կը տարածուին րախալին : Տր. Բլարք չիտնարիլը Աստոնիոյ յայտնած ճշմարտութեան առ- ջեւ, այլ կ'օւղէ մի նոր հուշակաւոր աստուածարան ներկայանալ կամ իթէ հնար ըրլար իբրեւ մի նոր կրօնքի հիմնադիրը հանգիստնալ Արդէն շատ անխօս- հեմ աստուածաբաններ զոյնպիսի եռական փորձեր ըրեր,բայց ասուպի պէս միայն մի կարճ ժամանակ փայլիլ եւ աներեւութացել են : Տր. Բլարքի մտքե- ըր կարելի է մի այնպիսի կաճառի մէջ, ուր գաղա- փարներով խաղալ սիրող աստուածաբաններ ժողով- ուած են, սեղանի վրայ, դնել ու անոնցմով զուար- ճանալ, բայց մի աւետարանական լուրջ միսիօնարու թքան չըվայելիլ Գրիտտոսի ու Առաքելոց անխա- դալ վարդապետութեանը ծարաւ ժողովուրդի,ինչպէս ենթ մանը Հոյիւրս, առաջարկել նորահնար կրօնական խաղալիքներ Ափոս'ս ափոս'ս, որ Դուք ընդունած էք Տր. Բլարքի անօգուտ մտքերը ու առոր համար էր, որ ջանացիք այդ ծուռ մարդկային աստուածա- բանութիւնը տարածել նախ թողոկական ու ապա լուսաւորչական հայց մէջ, իթէ Ձեր գիտաւորու- թիւնը անհարազատ ու ծուռ մտքի տարածել չէ, ինչու չէք մի անգամ ալ Եւրոպայի ու Ամերիկայի ուղղամտ հաւատացեալ գիտնականներու գրուած- ներէն բան մը հրատարակել :

Կը տեսնէք, Մեծ. Հ. Ս. Պարնըմ, որ Տր. Բլարքի սուրբ Եւրոպոյթիան մասին ունեցած մտացածին անըրիտոնէական վարդապետութիւնը ինչպէս պատճառ եղած է անպատեղ հետաքրքրող թեան : Հնրճուածող Սաքէլիլուսը մի վարդապետութիւն հնարեց երրորդ դարուն, որը թէեւ ծուռ ու սխալ էր, բայց դարձեալ իր մանրախոյզ փիլիսոփայական «մտաւ» «թէոս սիօպոն», «թէոս լալոն», «անմատա», «պրոսօպոս» ոճերով շատ խելացի ու ճարպիկ կը սրամարանէր ու կ'աստուածաբանէր քան թէ Ձեր նորափետուր Տր. Բլարքը, զոր Դուք ի մտտիւ հը ներկայացնէք իբրեւ մեծ ոմ վարդապետ Սուրբ Եւրոպոյթիան հրեք անձնաւորութիւնները աղէկ թաղական դարոցներու աշակերաններու պարզա- պէս յայտնի են Փրկչի միլիտոթեան պատմութիւ- նէն, ուր Հայրն Աստուած երկնքէն խօսեցաւ, Որդին Աստուած Յորդանանի քով կանգնած էր ու Սուրբ Հոգին աղանդակեալ իջաւ Յիսուսի վրայ : Բայց Տր. Բլարք կը խաբիւսիլէ աշ ու ձախ ու չըգտնէր բաց դուռը Այո՞ր : Աստուած այնպիսի բաները ծածկելէ Տր. Բլարքի եւ անոր հաւանդը- ներու պէս իմաստուններէ ու գիտուններէ, եւ յայտ- ներէ աղտոյց, Դուք եւ Ձեր ընկեր միսիօնարները ու Ձեզ օրինակող տկար հայ գործակիցները գիտցած ըլլաք, որ փրկութեան ծարաւ հայրը Աւետա- բերի ալթմու տարածած մտաւոր լարախաղացու- թեան արտագրութիւնը հովի վղցցէն ալ ստոր կը դասնի : Որովհետեւ Աւետարանին իր գիտնականը կը գալթակեցնէ զանոնք նախ սկիզբակականու- թեան եւ ապա անկրօնութեան մէջ իր տակելով :

Բայց Յիսուս ըսեր է, «ու որ ոք գալթակեցու- ցէ զմի ոք ի փոքրիկանց յայտնէ յիս հաւատա- ցիլոց, լու է նմա իթէ կաթիլէ կիւն իշոյ ընդ պարանոց նորա եւ ընկղմիցէ խորս ծովու» :

Նոյնպիս ալ ընագիտող թեան եւ հնալիտութեան նկատմամբ կը ըսէ Ձեր «Աւետարան» միշտ ան- հաւատաներու վարդապետներ ու անոնց օղային են- թաղութիւնն ըր : Սակայն յետոյս ու յԱմերիկայ կան բազմաթիւ աստիճանաւոր երեւելի գիտնականք եւ նոյն իսկ չհաւատացեալ մեծ գիտնականք, ինչ- պէս էր Վիլիսով, որոնք սուր արամաբանութեամբ ու անհերքելի փաստերով կը ջրեն անհաւատ ընա- գէաներու եւ հնազանդութեան հակաքրիստոնէական պնդումները, իսկ Դուք, Մեծ. Հ. Ս. Պարնըմ Ամերի- կայի հաւատացիլոց կողմանէ խրկուեցաք իբրեւ ջա- տագով Աւետարանի ու տարածիչ սուրբ գրոց ճշմար- սո թեանց, բայց Ձեր պաշտօնի, կոչման ու ուխտա- ղըրութեան ու իրաստան հակառակ ժիւ ժիւ կը տարածէք անհաւատութեան սերմեր, Դուք անուամբ Աւետարանի քարոզիչ էք, բայց գործով ու ընթաց- քով էք Տարվիլի, Վէլիաուզէնի, Շէքըլի միսիօնար Լօնտա կայ Վիթթօրիս ինքիլիսը, Բարդիլ ճօճ Ուրիար սուր գիլըք՝ հաստատող իրողութիւններ կը հրատարակէ առաօթքէն, Գիւրմաներէն կան շատ ջատագովական գրքեր ու աճալիքներ : — Ինչու ստոնցմէ մէկ սողը չենք տեսներ Ձեր «Աւետարան» մէջ :

(Ծարմնակի)